Bernolák Anton (1762-1813) :)

Slovenský rímskokatolícky kňaz, šľachtic a jazykovedec. Ako prvý kodifikoval spisovnú slovenčinu – bernolákovčinu.

Narodil sa v rodine drobného zemana v Slanici, na Orave 3. 10. 1762. Študoval v rokoch 1774-1778 na gymnáziu v Ružomberku, rétoriku, filozofiu a poetiku na Emerciáne v Bratislave, Štefaneu v Trnave a teológiu na Univerzite Pázmaneu vo Viedni. Štúdiá ukončil v roku 1787 na generálnom seminári v Bratislave.

Po štúdiách jeho prvým pôsobiskom bola kaplánka v Ceklísi (dnes Bernolákovo) 1787-1791. Šesť rokov pôsobil vo funkcii tajomníka arcibiskupského vikariátu v Trnave. Od mája 1797 až do svojej smrti 15. januára 1813 bol farárom v Nových Zámkoch a zároveň stál na cele novozámockého dekanátu a bol správcom mestskej školy. Jeho mimoriadny talent sa prejavil už na bratislavskom Generálnom seminári, kde sa zapálil za osvietenské reformy cisárovnej Márie Terézie a Jozefa II. Tam sa stal propagátorom národnobuditeľských snáh slovenského národa. Pre realizáciu týchto ideí a zámerov mal všetky odborné predpoklady. Ovládal viacero cudzích jazykov od klasických až po moderné a mal na vtedajšiu dobu široké vedomosti zo všeobecných dejín, ekonomiky, medicíny, estetiky, hudby a politiky. Napriek tomu, že jeho aktivita bola zameraná na jazykovedné dielo, veľmi dobre si uvedomoval, že bez toho, aby obyvateľstvo žijúce na území Slovenska nepoužívalo živú reč v písomnom styku a v školstve nie je možné, aby sa sformoval na novodobý moderný národ, ktorý bude smerovať k svojej svojbytnosti. K tomuto účelu podriadil svoje vedecké diela. Najskôr napísal základné gramatické diela: *Dissertatio philologica-critica de literis Slavorum* (Bratislava1787), *Grammatica Slavica* (Bratislava 1790), *Etymologia vocum slavicarum* (Trnava 1791) a 5-zväzkový *Slowar Slovenskí, Česko-Latinsko-Nemecko-Uherskí*, ktorý však vydal až kanonik J. Palkovič v rokoch 1825-1827 v Budíne po Bernolákovej smrti.

Priaznivé podmienky, ktoré boli vytvorené osvietenskými reformami., meniace sa spoločenské a ekonomické pomery v monarchii a geniálna osobnosť Antona Bernoláka vyústili do uzákonenia prvého národného spisovného jazyka Slovákov v roku 1787. Bernolákovčina plnila funkciu celonárodného spisovného jazyka. Bernolákom uzákonený jazyk používali hlavne katolícki vzdelanci, ktorí cieľavedome v ľude presadzovali ideu svojbytnosti slovenského národa čím sa stal prvý spisovný jazyk Slovákov významným nástrojom pre zdynamizovanie rozvoja slovenskej spoločnosti na úseku duchovnom, literárnom, hospodárskom a osvetovom.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania